

गाउँसभाका श्रद्धेय अध्यक्षज्यू,

गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु,

- १ नेपालको संविधान (२०७२) ले निर्धारण गरेको संघीय संरचनाको राज्यको शासकीय प्रारूपबमोजिम स्थापना भएको कालीगण्डकी गाउँपालिकाको स्थानीय शासकीय प्रबन्धमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण नागरिकहरुमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।
- २ संघीय संरचनाको नेपालको आधारशिला तयार गर्नका लागि विभिन्न समयमा शहादत प्राप्त गर्ने अमर शहिदहरु, नैतिक तथा भौतिकरूपमा योगदान गर्नुहुने सम्पूर्ण नागरिकहरु लगायतमा हार्दिक श्रद्धासुमन र सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
- ३ स्थानीय सरकारको रूपमा स्थानीय तहको स्थापनाभएसँगै समृद्ध गाउँपालिका: सुखी नागरिकको अभिष्ट पूरा गर्नका लागि यस गाउँपालिकाले अख्तियार गरेको नीति, लिएका रणनीति र सञ्चालन गरेका योजना तथा क्रियाकलापहरुका कारण एक नमूना गाउँपालिकाको रूपमा यस स्थानीय तहले आफ्नो विशिष्ट पहिचान स्थापना गरेको व्यहोरा निवेदन गर्दछु । अन्यत्र स्थानीय तहका असल अभ्यासलाई सन्दर्भसहित अनुकरण गर्ने तथा यस स्थानीय तहका असल अभ्यासहरुलाई प्रचारप्रसार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै नमूना गाउँपालिकाको रूपमा स्थापित हुने नीति अख्तियार गरी सोही बमोजिमका कार्यक्रमलाई निरन्तरताका साथ आगामी आर्थिक वर्षको बजेटलाई निर्देशित गरिनेछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

- ४ आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका क्रममा नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण ऐन, २०७४, नेपाल सरकारको आवधिक योजना तथा यस स्थानीय तहको आवधिक योजना, संघीय सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रम र बजेटका साथै प्राप्त मार्गदर्शनहरु, नेपालका लागि दिगो विकासका लक्ष्यहरु, राजश्व अनुमान समिति, विषयगत समितहरु, बजेट सीमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिका सुझाव तथा निर्णयहरु, गाउँसभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रम र सरोकारवालाहरुको सुझावहरुलाई समेत आवश्यक मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु ।
- ५ विश्वव्यापीरूपमा देखा परेको आर्थिक मन्दीको सुक्ष्म लक्षणबाट सतर्क रही देशको अर्थतन्त्रमा देखिन सुरु गरेको आर्थिक संकट र बढ्दो महंगीले पारेको प्रभावलाई विशेष ख्याल गरी यस स्थानीय तहभित्र आय, उत्पादन र रोजगारी सिर्जनामार्फत प्रतिस्पर्धी आन्तरिक अर्थतन्त्रको निर्माण गर्ने, श्रम संस्कृतिको प्रोत्साहन गर्ने, मानव संसाधनको गुणात्मक विकास गर्ने र सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई थप चुस्त तथा प्रभावकारी बनाउने कार्यमा यो बजेटलाई लक्षित गरेको छु । पहुँचविहिनलाई पहुँच स्थापना, सीमान्तकृतलाई क्षमता अभिवृद्धि र क्षमतावानलाई सिप अनुसारको

पर्याप्त अवसरको सिर्जना गर्ने कार्यमा यस बजेटले आवश्यक व्यवस्था गर्ने गरी प्रबन्ध मिलाएको छु ।

६ आगामी बजेट जलवायु अनुकूलन अर्थतन्त्रको आधारभूत सिद्धान्तमा आधारित रहने, विकास र वातावरणबीच सन्तुलित सम्बन्ध कायम गर्ने, सामाजिक परिचालनमा जोड दिने, सेवा प्रवाहमा आधुनिक प्रविधिको उपयोगमार्फत लागतमा न्यूनिकरण गर्ने,, उत्पादनमा वृद्धि तथा रोजगारीमार्फत गरिवी न्यूनिकरण गर्ने, मानव संसाधनको विकास गर्ने, सक्षम ग्रामीण अर्थतन्त्रको विकास गर्ने र गाउँसमुदायका बस्तिमा बसोबासलाई आकर्षक बनाउने कार्यमा परोक्ष प्रत्यक्षरूपमा भूमिका निर्वाह गर्ने प्रकृतिले निर्माण गरेको छु ।

७ आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम निर्धारण गरिरहँदा चुनौती र सम्भावनाहरूको दरिलो उपस्थिती रहेको छ । वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमले तय गरेका नीतिको कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रम र क्रियाकलापको निर्धारण गर्दा चुनौतीहरूको सामना गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

विश्वव्यापीरूपमा देखा परेको आर्थिक शिथिलताका कारण रोजगारी, उत्पादन र चलायमान अर्थतन्त्रमा परेको प्रभाव यस गाउँपालिकामा पर्न नदिनु, युवाशक्तिलाई गाउँमै रोजगारीका अवसरहरू प्रदान गर्नु, प्राकृतिक स्रोतहरूको दिगो र प्रभावकारी उपयोग गर्नु, व्यवस्थित वस्ति विकास गर्नु, निर्मित संरचनाहरूको टिकाउका लागि आवश्यक कार्य गर्नु, दक्ष मानव संसाधनको विकास गर्नु, कालीगण्डकी ए जलविद्युत आयोजनाको प्रभावित क्षेत्रहरूमध्येमा सबैभन्दा बढी प्रभावित क्षेत्र हुँदा समेत आनुपातिकरूपमा प्राप्त हुनुपर्ने रोयल्टी रकम प्राप्त नहुनु र जलवायु अनुकूलनका कार्यक्रममार्फत विपदजन्य परिस्थितीको न्यूनिकरण गर्नुपर्ने चुनौतीहरूका सामु यो बजेट निर्माण गरेको छु ।

भौगोलिक र सांस्कृतिक सम्पदाहरूमार्फत पर्यटन अभिवृद्धि गर्न सकिने, आँधिखोला र कालीगण्डकीको पानीमार्फत लिफ्टड सिंचाइ, जलविद्युत आयोजना र पर्यटन अभिवृद्धिका लागि ड्याम पोखरी निर्माणको योजना सञ्चालन गर्न सकिने, विभिन्न खनिजजन्य सम्पदाहरू रहनु, मानव संसाधनको क्षेत्रमा तुलनात्मकरूपमा सक्षमता हासिल हुनु, जनसांख्यिक लाभको अवस्था रहेको, यस स्थानीय तहका गैह्रआवासीय नेपालीहरू आफ्नो जन्मस्थानप्रति लगानी गर्न इच्छुक रहनु र विकासप्रति सामुदायिक चासो रहेको जस्ता अवसरहरू समेत प्राप्त भएको छ ।

प्रस्तुत चुनौती र अवसरहरूका बीचमा सामञ्जस्यता कायम गर्दै आगामी आर्थिक वर्षको बजेटले **समृद्ध गाउँपालिका: सुखी नागरिकको लक्ष्य** प्राप्तिका लागि ठोस योगदान पुऱ्याउने सोच राखेको छ । आय, उत्पादन र रोजगारी अभिवृद्धि तथा सुरक्षित र आकर्षक सामुदायिक वस्ति विकास गर्ने लक्ष्य राखेको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

८. चालू आर्थिक वर्षका लागि लिइएका नीति तथा कार्यक्रमहरु र कार्यान्वयनका लागि बजेटमा भएका व्यवस्थाको कार्यान्वयनमार्फत मापन गर्न सकिने भौतिक प्रगतिहरु हासिल भएका छन् । स्थानीय तहको मुख्य प्रशासनिक भवनको निर्माण कार्य सम्पन्न भै मिति २०८०/२/२६ मा पूर्व प्रधानमन्त्री एवं नेकपा एमालेका अध्यक्ष श्री केपी शर्मा ओलीबाट समुद्घाटन भै सोही मितिदेखि औपचारिकरूपमा सेवा प्रारम्भ गरिएको छ । छाप-दब्छे-सुलसुले सडक कालोपत्रे कार्य करिब ९० प्रतिशत कार्यसम्पन्न भै चालू आर्थिक वर्षमा नै सकिने अवस्थामा रहेको छ । वडा नं. ५ को औद्योगिक ग्रामको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । वडा नं. १ को हटिया-चिउरीबोट सडक र हटिया-रानीघाट सडकको स्तरोन्नतीको कार्य चालू आर्थिक वर्षमा नै सकिने अवस्थामा रहेको छ । छाप-दब्छे-सुलसुले सडकको दोश्रो खण्डअन्तर्गतको कार्य करिब ८० प्रतिशत प्रगति भएको छ । वडा नं. २ मा शालिग्राम कोरिडोरअन्तर्गतको सडकको ट्रयाक खोल्ने कार्य चालू अवस्थामा रहेको छ । वडा नं. ३ को स्वास्थ्य चौकी र वडा कार्यालयको निर्माण चालू अवस्थामा रहेका छन् । उत्तरबाहिनी क्षेत्रको डिपीआर कार्य सम्पन्न भै पूर्वाधार निर्माणका कार्य अगाडी बढेको छ । वडा नं. ४ को विर्घा स्वास्थ्य चौकीको स्तरोन्नती कार्य सम्पन्न भएको छ । गण्डकी प्रदेश सरकारसँगको साभेदारीतामा सञ्चालित नवप्रवर्तन साभेदारी कोष कार्यक्रम अन्तर्गत केराको कच्चापदार्थबाट टपरी, जुस तथा हस्तकलाका सामग्री बनाउने कार्य अन्तिम चरणमा रहेको छ ।
९. चालू आर्थिक वर्षमा वार्षिक अनुमानित आय रकम रु ६६ करोड ७५ लाख २६ हजार २१६ रहेकोमा हालसम्म रु ६० करोड १४ लाख १६ हजार ६ सय र पैसा तेह्र मात्र प्राप्त हुन आएको छ । चालू आ.व. को असारको पहिलो हप्तासम्म चालूतर्फ जम्मा रु ३५ करोड ५३ लाख ७९ हजार ५५४ मध्ये ६३.८४ प्रतिशत अर्थात २२ करोड ६८ लाख ८६ हजार ७६० र पैसा ८२ खर्च भएको छ । पूँजिगततर्फको बजेट रु ३१ करोड २१ लाख ४६ हजार ६६२ मध्ये ४५.९९ प्रतिशत अर्थात १६ करोड ३५ लाख ५६ हजार १४३ खर्च भएको छ । चालू आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा चालुखर्चतर्फ करिब २४ करोड र पूँजिगततर्फ करिब २० करोड खर्च हुने अनुमान गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि क्षेत्रगत बजेट विनियोजनको विवरण पेश गर्दछु ।

आगामी आर्थिक वर्षमा कूल बजेटको ६३ प्रतिशत चालूतर्फ र ३७ प्रतिशत पूँजिगततर्फ विनियोजन गरेको छु ।

१०. पूर्वाधार विकास

- १०.१. आगामी आर्थिक वर्षमा पूर्वाधार विकासको कार्यलाई जोड दिइनेछ । पूर्वाधार संरचना निर्माण गर्दा वातावरणमैत्रीरूपमा निर्माण गर्ने कार्य (बायो-इन्जिनियरिङ) लाई जोड दिइनेछ । निर्मित भौतिक पूर्वाधारहरूको संरक्षणको व्यवस्था मिलाएको छु । सडक पूर्वाधारको दीर्घकालिन व्यवस्थापनका लागि गुरु योजना तयार गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १०.२ छाप-दब्छे-सुलसुले सडक योजनाको लागि संघीय सरकारबाट समपूरक अनुदानतर्फ प्राप्त रु १ करोड २५ लाख र सो मा गाउँपालिकाबाट थप रु १ करोड २५ लाख गरी कूल रकम रु २ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.३ रुद्रवेणी-रानीघाट-सडकको हटिया-रानीघाट सडक योजनाको लागि संघीय सरकारबाट प्राप्त रु १ करोड २५ लाख र गाउँपालिकाबाट थप हुने रु १ करोड २५ लाख गरी कूल रकम रु २ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.४. जैपते-लिहाक-इमशिल सडकका लागि गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त समपूरक अनुदानतर्फको रु ६० लाख र गाउँपालिकाबाट सो मा थप रु ६० लाख गरी कूल रु १ करोड २० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.५. वडा नं. ४ को घरिपोखरा देखी मगरपँधेरा चिफलडाँडा सडक निर्माणका लागि रु २५ लाखको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १०.६. वडा नं. ५ को स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण कार्यका लागि रु २० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.७ सम्पन्न हुन बाँकी पुराना आयोजनालाई आगामी आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने गरी आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १०.८ माध्यमिक विद्यालयहरू र आधारभूत स्वास्थ्य इकाइहरूमा कालोपत्रे सडकले जोड्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- १०.९ सडक बत्ती जडान तथा मुख्य स्थानहरूमा सिसिक्यामेरा जडान गरी गाउँपालिकाको केन्द्रबाट अनुगमन गर्ने गरी पूर्वाधार विकास गर्नका लागि रु २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.१० रुद्रवेणी-ठाँटीभञ्ज्याङ-हटिया हुँदै रानीघाट सडकको रुद्रवेणी ठाँटीभञ्ज्याङ सडक, वडा नं. २ को स्तरोन्नतीका लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.११ कृषिवारी जौवारी सडक ढलान, वडा नं. ५ का लागि रु १० लाख र बेलटारी भित्री बाटो ढलान कार्य, वडा नं. ५ का लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।

- १०.१२ सोतादेखी लिहाक गाउँसम्म सडक ढलान, वडा नं. ५ का लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.१३ बारीचौर-वैघा सडक ढलानका लागि रु १० लाख र टडलेहवादेखी वैघा सडक ढलानका लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.१४ खहरे गोक्रुङ्गा सडक निर्माण कार्य, वडा नं. ४ का लागि रु १० लाख, मिर्मि बजारदेखी फूलबारी चोकसम्म सडक ढलान, वडा नं. ७ का लागि रु १० लाख र छाप-दब्छे-जिरोदेखी भगवतीटोल सडक ढलान, वडा नं. ६ का लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.१५ किपटदेखी तीनमुखे पुलसम्मको मोटरबाटो ढलान, वडा नं. १ का लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.१६ लालटिन बजारदेखी चिदी चोकसम्मको मोटरबाटो स्तरोन्नती, वडा नं. २ का लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १०.१७ किपट-प्युँघा-रानीघाट सडकखण्डका लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु । रुद्रवेणी-देउराली-रानीघाट सडक, वैघा-रानीमहल सडक, कोटाकोट-भ्याविरडाँडा-देउराली सडक, स्वामीडाँडा हुँदै गिदरीखोला, स्वास्थ्य चौकी हुँदै कोटाकोट सडक, छिस्दी पुलक्याम्प सडक, ताँपदेखी बास्तारी हुँदै बारीचौर सडक, जैपते इलुङ्गा सडक निर्माणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १०.१८ भुष्टुड-रुद्रवेणी सडक निर्माण, कालीगण्डकी-वेल्टारी पुल निर्माण, कालीगण्डकी बाँस्तारी पुल निर्माण, कालीगण्डकी दैलातुड पुल निर्माण, कालीगण्डकी चिउरीबोट पुल निर्माण र स्ट्रक्चरल डिजाइन परिवर्तन गरी कालीगण्डकी नदी पुलक्याम्प पुल (रिडी पुल) र अरुवा पुल निर्माण कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १०.१९ देउराली-भ्याविरडाँडा-लसर्घावेशिदेखी रुद्रवेणी सडकका लागि रु ५० लाख, छाप जीरो देखि भगवती टोलसम्म सडक स्तरोन्नती कार्यका लागि रु ३० लाख, कोटाकोट रुद्रवेणी सडकका लागि रु ३० लाख, शालिकराम लोकमार्ग, विर्घा गहलाम गहते सडक निर्माणका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । चिउरीबोट सडक स्तरोन्नती, वडा नं. १ का लागि रु ३० लाख बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
- १०.२० कन्टिन्जेन्सीतर्फको २० प्रतिशत रकम मर्मतसंभार कोषमा जम्मा गर्ने व्यवस्थालाई लागू गरिनेछ ।
- १०.२० पूर्वाधार विकास क्षेत्रका लागि कूल रकम रु ४ करोड विनियोजन गरेको छु ।

११. आर्थिक विकास

- ११.१ बारीचौर लिफ्टड सिंचाइ योजनाका लागि संघीय सरकारबाट प्राप्त विशेष अनुदान रु ५० लाख र गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त विशेष अनुदान रु ५० लाख गरी कूल रकम रु १ करोडको व्यवस्था गरेको छु ।
- ११.२ कृषि कम्पनीको स्थापना गरी सो मार्फत भूमि बैंक आयोजना कार्यान्वयन गर्ने र आय, उत्पादन र रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने कार्यका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । सो का लागि रु ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ११.३ कृषि र पशु सेवाको क्षेत्रमा रुपान्तरणकारी कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि चालू आ.व. देखि सुरु गरिएको हेफर इन्टरनेशनल, नेपालसँगको साभेदारीता कार्यक्रम संचालनका लागि रु ७५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ११.४ खरको छाना विस्थापन (सुरक्षित नागरिक आवास) कार्यक्रमको सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- ११.५ गण्डकी प्रदेश सरकारसँगको साभेदारीतामा चालू आ.व. मा सुरु भएको केराको बोटबाट हस्तकलाका सामग्री तथा फाइबर प्रशोधनमार्फत विभिन्न उत्पादन गर्ने नवीनतम कार्यको निरन्तरताका लागि रु ३० लाख विनियोजन गरेको छु । उक्त कार्यका लागि परियोजनाको रुपमा सञ्चालन गरी आय, उत्पादन र रोजगारीलाई जोडिनेछ ।
- ११.६ सिंचाइ कुलो निर्माण, कृषि, पशु तथा सहकारीहरूलाई अनुदानजस्ता कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- ११.७ बेसार, गेडागुडी, च्याख्ला, अदुवाजस्ता कृषिजन्य उत्पादनको आवश्यक प्याकेजिङ/लेभलिङ/ ग्रेडिङ र ब्रान्डिङ गर्ने, कृषि संकलन केन्द्रहरूमार्फत कृषिजन्य उत्पादनहरूको संकलन गरी कृषि एम्बुलेन्समार्फत कृषि बजारको पहुँच स्थापना गर्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु । शितभण्डार (कोल्डस्टोर) निर्माण कार्यका लागि रु २० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ११.८ रैथाने बालीहरूको संरक्षण गर्ने र प्राङ्गारिक खेतीको प्रोत्साहनका लागि प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- ११.९ फलफूलखेतीयोग्य जमिनको माटो परिक्षण गर्ने र सम्भाव्यता नतिजा प्राप्त भएका स्थानहरूमा क्वि, एभोकाडो, लिचि, केरा, आँप आदि फलफूलको सघन खेती गरी फलफूल पकेट क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । सिप्लिगानको खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न सिपिलगान पकेट क्षेत्र र माहुरीपालनको व्यवसायिकरण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।

- ११.१० रिप्दी लिफ्टिङ खानेपानी योजना र सिमलवगर लिफ्टिङ खानेपानी योजना यसै आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने गरी कार्य व्यवस्था मिलाएको छु । बारीचौर खानेपानी योजना, वडा नं. ७ का लागि रु १० लाख, मिर्मि खानेपानी योजनाका लागि रु १५ लाख, दब्छे लिफ्टिङ खानेपानी योजनाका लागि रु १५ लाख, विर्घा- अर्चल (वडा नं. १ र २) का लागि रु १२ लाख, छिस्दी किपट खानेपानी योजनाका लागि रु १४ लाख, आलमदेवी लसर्घा लिफ्टिङ खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाख र विर्घा खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाख र हुस खोला खानेपानी योजनाका लागि रु ३० लाख संघीय सरकार र गण्डकी प्रदेश सरकारमार्फत बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- ११.११ त्यस्तै, विर्घा मौला खानीडाँडा लिफ्टिङ खानेपानी योजनाका लागि रु १५ लाख, लिहाक विरौटा रह पोखरी निर्माणका लागि रु १५ लाख, आर्खोडिक क लसर्घावेशी खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाख, खोर्दी खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाख, कराड्दी मसाहार लिफ्टिङ खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाख, हर्मिचौर बगैँचा लिफ्टिङ खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाख, प्याकुरस्याक लिफ्टिङ खानेपानी योजनाका लागि रु १३ लाख र सरुन बरडाँडा लि. खानेपानी योजनाका लागि रु १० लाखको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- ११.१२ निरामशील भाँक्रिथान सिंचाई, वडा नं. ३, माभकूलो निर्माण वडा नं. ४ र मिर्मि गरा ठाडो कूलो निर्माण, वडा नं. ७ का लागि प्रत्येक योजनाका लागि रु १० लाखका दरले बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।
- ११.१३ युवा उद्यमशिलता प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्नका लागि **विदेश हैन विजनेश** कार्यक्रमका लागि विजनेश स्टाटअपका लागि बीउ पूँजीमा अनुदान दिने कार्यका लागि हालको लागि रु ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- ११.१४ आर्थिक विकास क्षेत्रका लागि रु २ करोड ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।

१२. सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र

- १२.१ कर्मचारी कल्याण कोष संचालनका लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु । उक्त कोषमा हरेक कर्मचारीको मासिकरुपमा १ दिनको तलब जम्मा हुने व्यवस्था गरेको छु ।
- १२.२ राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुलाई पर्यटन विदा दिने व्यवस्थाका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १२.३ गाउँपालिकाको समग्र विकास तथा सेवा प्रवाहका विषयमा नियमितरुपमा जनतासँग दोहोरो संवाद कायम गर्ने कार्यका लागि **हाम्रो कालीगण्डकी गाउँपालिका कार्यक्रम** र प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाहका लागि **हाम्रो गाउँपालिका** मोबाइल एप संचालनका लागि रु २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

- १२.४ आगलागी, बाढीपहिरो लगायतका मानवीय तथा दैवी प्रकोपबाट पिडितहरूको तत्काल राहत व्यवस्थापनका लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १२.५ जनप्रतिनिधीहरू तथा विभिन्न समितिहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
- १२.६ जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरूको कार्यदक्षता, कार्यकुशलता र कार्यप्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न गाउँपालिकाको कार्यालयमा एक पुस्तकालय स्थापना गर्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १२.७ गाउँपालिकाका हरेक घरधुरीको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, शैक्षिक तथा आय, उत्पादन र रोजगारीको तथ्यांकसहितको समग्र पार्श्वचित्र निर्माण कार्यका लागि आवश्यक बजेट मिलाएको छु ।
- १२.८ सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रका लागि जम्मा बजे रु १ करोड विनियोजन गरेको छु ।

१३. सामाजिक विकास क्षेत्र

- १३.१ कालीगण्डकी गाउँपालिकाका सम्पूर्ण नागरिकहरूको कालीगण्डकी अस्पताल, मिर्मिमा निःशुल्क उपचार गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । उक्त अस्पतालमा हुने सम्पूर्ण उपचार खर्च गाउँपालिकाले व्यहोर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । सो लागि रु ६० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १३.२ कालीगण्डकी गाउँपालिकाका हरेक व्यक्तिको निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै सो का लागि आवश्यक बजेटको बन्दोबस्त मिलाएको छु ।
- १३.३ मृगौला सम्बन्धि रोग, मुटु सम्बन्धि रोग, सबै किसिमको क्यान्सर रोग, पार्किन्सन तथा अल्जाइमर्स रोगहरू, स्पाइनल ईन्जुरी तथा हेड इन्जुरी र मधुमेह रोगका दीर्घ विरामीहरूका लागि अध्यक्षसँग निःशुल्क औषधि कार्यक्रमको व्यवस्था संचालनका लागि रु ५० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १३.४ आमा, बालबालिका तथा किशोर किशोरीको पोषण सुधार आयोजनाका लागि रु १ करोडको व्यवस्था मिलाएको छु । उपाध्यक्षसँग पोषिलो भोला कार्यक्रमलाई सोही आयोजनासँग आबद्ध गरिनेछ । शून्य होम डेलिभरी गराउन गर्भवती महिलालाई गाउँपालिकाभित्र रहेका वर्थिङ सेन्टर र अस्पतालसम्म पहुँच स्थापना गर्नका लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।

- १३.५ विद्यालय क्षेत्रको सुधारका लागि प्रधानाध्यापकको भत्तामा वृद्धि र विद्यालयका कार्यरत विद्यालय कर्मचारीको सुविधाको निरन्तरताका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १३.६ कालीगण्डकी प्रज्ञा प्रतिष्ठान र कालीगण्डकी खेलकुद विकास समितिको स्थापना तथा संचालनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १३.७ गाउँपालिकाको केन्द्रमा एक इन्नोभेसन सेन्टर स्थापनाका लागि रु ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १३.८ कालीगण्डकी गाउँपालिकाबाट अनवीकरणीय इन्धन (स्याँस) विस्थापन गर्ने महत्वकांक्षी लक्ष्य प्राप्तिका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा थप ५०० घरपरिवारमा विद्युतीय चुल्हो वितरण गर्ने कार्यक्रमका लागि रु २० लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १३.९ विद्यालय क्षेत्रको विकास, स्वास्थ्य चौकीहरुको स्तरोन्नती, विद्यालय कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक, खेल क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम तथा बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १३.१० बालबालिका, महिला मञ्च, दलित, जनजाति, ज्येष्ठ नागरिक, फरक क्षमताका व्यक्ति लगायतको सम्मान र क्षमता अभिवृद्धिका लागि आवश्यक कार्यक्रम र बजेटको बन्दोबस्त मिलाएको छु ।
- १३.११ रुम टु रिडसँगको सहकार्यका लागि रु १५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १३.१२ आलमदेवी बहुप्राविधिक शिक्षालयको जग्गा प्राप्ति तथा भवन निर्माण लगायतको कार्यका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
- १३.१३ एक वडा एक व्यायामशाला निर्माण र योग शिविर संचालनका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
- १३.१४ जीवैमामा संस्कृति, लाखे नाच, भजन लगायतका संस्कृतिको संरक्षण र संबर्द्धनका लागि रु २ लाख विनियोजन गरेको छु ।
- १३.१५ एक घर एक धारा कार्यक्रमअन्तर्गत चालू आ.व. मा योजना सम्पन्न हुन बाँकी रहने ८९२ घरधूरीमा आगामी आर्थिक वर्षमा योजना सम्पन्न गर्ने र गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडाहरुमा खानेपानीको थप सुविधा विस्तार गर्न आगामी ३ वर्षभित्र सम्पन्न हुने गरी कालीगण्डकी वृहत खानेपानी योजना, वडा नं. १ देखि ७ सम्म सञ्चालनको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
- १३.१६ सरकारी सेवामा प्रवेश गर्न इच्छुक कालीगण्डकी गाउँपालिकाका युवाहरुलाई प्रवेश तयारीका लागि आवश्यक कक्षा सञ्चालनका लागि बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।

१३.१७ गाउँपालिकाभित्रका पर्यटकीय स्थानहरूको प्रचारप्रसार तथा पर्यटन विस्तारका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१३.१७ सामाजिक विकासको क्षेत्रका लागि जम्मा रु ४ करोड विनियोजन गरेको छु ।

१४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन क्षेत्र

१४.१ आगामी आ.व. ०८०/८१ का लागि वन क्षेत्रमा फलफूल तथा वृक्षारोपण वर्षको रूपमा घोषणा गरिएको छ । उक्त कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१४.२ गाउँपालिकाभित्रका मुख्य ठूला बजारवस्ति तथा पर्यटन केन्द्रहरूमा समुदायसँगको साभेदारितामा सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने कार्य गरिनेछ । सो का लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१४.३ समुदायमा रहेका बर-पीपल-स्वामीका बोटहरूको संरक्षण गर्ने, बर-पीपल-स्वामीका बोटहरूमा स्थानीय ढुंगा माटोको प्रयोग गरी चौपारी निर्माण गर्ने कार्यका लागि समुदायको साभेदारिता रहने गरी रु २ लाख विनियोजन गरेको छु ।

१४.४ नगर प्रहरीलाई विपद प्रतिकार्यमा दक्ष बनाउन आवश्यक तालिमका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१४.५ वन क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनका लागि सामुदायिक वनसँगको सहकार्यमा कार्य गरिनेछ ।

१४.६ वन्यजन्तुका लागि पिउने पानी र पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गर्नका लागि एक गाउँ एक पोखरी अन्तर्गत रिचार्ज पोखरीहरू निर्माण गर्ने कार्यका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१४.७ पहिरो नियन्त्रण कार्यका लागि भेटिभर घाँसको रोपण कार्य गरी बायोइन्जिनियरिङको कार्य गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।

१४.८ बजार क्षेत्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि एक डम्पिङ साइटको निर्माण गरी सो मा फोहोरको प्रशोधनमार्फत नवीकरणीय उर्जा उत्पादन लगायतका कार्य गर्नका लागि आवश्यक पर्ने बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

१४.९ जलवायु अनुकुलनका कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ का लागि आयको अनुमानित विवरण पेश गर्दछु ।

१५. आगामी आर्थिक वर्षका लागि संघीय सरकारबाट समानीकरण अनुदानतर्फ रु ९ करोड ६५ लाख, सशर्त अनुदान (चालू) तर्फ २० करोड ६२ लाख, सशर्त अनुदान (पूँजिगततर्फ) रु १ करोड ९ लाख, विशेष अनुदान (चालू) तर्फ रु १ करोड, विशेष अनुदान (पूँजिगत) तर्फ रु ५० लाख तथा समपुरक अनुदान (पूँजिगत) तर्फ रु २ करोड ५० लाखको श्रोत सुनिश्चितता प्राप्त भएको तथा राजश्व बाँडफाँटमार्फत रु ७ करोड ७६ लाख १३ हजार ६ सय गरी जम्मा रकम रु ४३ करोड १२ लाख ३१ हजार ६ सयको अनुमान गरेको छु ।
१६. गण्डकी प्रदेश सरकारबाट समानीकरण अनुदानतर्फ रु १ करोड २२ लाख ३८ हजार, विशेष अनुदान (पूँजिगत) तर्फ रु ५० लाख र समपुरक अनुदान (पूँजिगत) तर्फ रु ६० लाख गरि कूल रकम रु २ करोड ३२ लाख ३८ हजारको श्रोत सुनिश्चितता प्राप्त भएको छ तथा बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने सवारीसाधनकर रकम रु ५४ लाख २७ हजार र घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर रु ४ लाखख गरी कूल रकम रु २ करोड ९० लाख ६५ हजार अनुमान गरेको छु ।
१७. आन्तरिक श्रोतको आयको सम्बन्धमा जलश्रोतको रोयल्टीवापत प्राप्त हुने रकम रु ५ करोड अनुमान गरेको छु । अन्य आन्तरिक आयको कूल रकम रु १ करोड ६ लाख तथा बैंक मौज्जात रकम रु २ करोड ४५ लाख ५७ हजार ४५४ रहने अनुमान गरेको छु ।
१८. संघीय सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान तथा राजश्वहरु र आन्तरिक आयको रकमसहित कूल बजेट रकम रु ५४ करोड ५४ लाख ५४ हजार ५४ अनुमान गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म आगामी आ.व. का लागि तय गरिएका राजश्वसम्बन्धि नीतिहरुको व्यहोरा पेश गर्दछु ।

१९. कर सिर्जना, कर दायित्व र कर लाभका विषयमा प्रभावकारी कार्यक्रम सञ्चालन गरी कर असुली गर्ने कार्यका लागि ठोस र प्रभावकारिरूपमा कार्य गरिनेछ ।
२०. नागरिकलाई सिर्जना भएको कर दायित्व भुक्तानी गर्ने र गाउँपालिकाबाट सेवा सुविधा प्राप्त गर्ने कार्यलाई प्रत्यक्ष सम्बन्ध स्थापना गरी सेवा प्राप्तिका लागि कर दायित्व अनिवार्य चुक्ता गरेको हुनुपर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाएको छु । सेवा प्राप्तिका लागि कर तिरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था कडाइका साथ लागू गरिनेछ ।
२१. क्षेत्रगत रूपमा बढी कर तिर्ने करदातालाई पुरस्कार र कर भुक्तानी नगर्ने करदातालाई दण्डको व्यवस्था मिलाएको छु ।
२२. एकीकृत करलाई कडाइका साथ लागू गरिनेछ । संरचना निर्माण गर्दा नक्सा पासको व्यवस्थालाई अनिवार्य गरिनेछ । हालसम्म नक्सा पास नभएका संरचनालाई कानूनी व्यवस्था गरी निश्चित समय प्रदान गरिनेछ ।

२३. करका दरहरुमा आवश्यक परिमार्जन गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

गाउँपालिकाको लगानीमा सञ्चालन हुने वृहत आयोजनाहरुको लागि ऋण मार्फत थप बजेटको व्यवस्था गर्नुपर्ने भएमा शहरी पूर्वाधार, खानेपानी तथा सरसफाइ, शहरी यातायात व्यवस्थापन र फोहोरमैला व्यवस्थापनका क्षेत्रमा लगानी गर्ने गरी नगर विकास कोषमार्फत ऋण लिन सकिने व्यवस्था मिलाएको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

२४. चालू आर्थिक वर्ष २०७९/८० को हालसम्मको यथार्थ खर्च तथा आ.व. अन्त्यसम्ममा हुने अनुनित खर्चको विवरण र आगामी आ.व.०८०/८१ का लागि अनुमानीत आय र व्ययको श्रोतगत र योजनागत विवरण पेश गरेको छु । वडास्तरीय योजनाहरुको व्यवसम्बन्धि विवरण अनुसूचिमा संलग्न रहेको छ । अन्य योजनाहरुको विवरण आयोजना बैकमा समावेश गरिएको छ ।

२५. सम्मानित गाउँसभाबाट पारित आगामी आ.व. ०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमले परिकल्पना गरेका समाजवादउन्मुख लोककल्याणकारी स्थानीय सरकारका लक्ष्य प्राप्तिका लागि यो बजेटले महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । बजेट निर्माण गर्ने क्रममा सहयोग पुऱ्याउनुहुने गाउँपालिकाका श्रद्धेय अध्यक्षज्यू, वडाध्यक्षज्यूहरु, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधीज्यूहरु तथा राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुमा हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । सबल र सक्षम ग्रामिण अर्थतन्त्रको निर्माण, रोजगारी सिर्जना र युवासहितको ग्रामिण वस्ति सिर्जना गर्ने कार्यमा लक्षित गरिएको प्रस्तुत बजेट **समृद्ध गाउँपालिका सुखी नागरिक**को गाउँपालिकाको आदर्श पूरा गर्नका लागि प्रभावकारी हुनेछ । प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमहरुको पूर्ण कार्यान्वयनमा सम्बद्ध सबै पक्षको रचनात्मक सुझाव, साथ र सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने समेत विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद

